

LAUSUNTO LUKIOLAIN JA LAIN YLIOPILASTUTKINNON JÄRJESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

JOHDANTO

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lukiokoulutuksen järjestäjiltä lausuntoa 24.1.2018 päivätystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Vieremän kunnan mielestä lukiokoulutuksen uudistaminen on tarpeellista. Viime vuosina tehdyt lainsäädännölliset muutokset ja muut päätökset (*tuntijako, opetussuunnitelma, tuntijakokeilu, ylioppilaskirjoitustavan muutos jne.*) vaativat suomalaisen yhteiskunnan muuttumisen ohella merkittäviä tarkennuksia lukiolakiin ja lakiin ylioppilastutkinnon suorittamisesta. Sama uudistamistarve syntyy opiskelijavalintaa koskevien suunnitelmien ja päätösten vuoksi (*todistusvalintaperusteinen valinta lukion jälkeisissä jatko-opinnoissa*). Korkeatasoisen suomalaisen lukiokoulutuksen säilyminen on tärkeä yhteiskunnallinen tulevaisuustekijä koko yhteiskunnalle.

UUDISTUKSEN ESITETYT TAVOITTEET

Esitettyjen uudistuksien tavoitteina on selkeästi lisätä lukiokoulutuksen merkitystä. Asetetut monialaiset tavoitteet (*koulutuksen laadun parantaminen, yksilöllisyyden korostaminen jatko-opintojen mahdollistaminen, laaja-alainen osaaminen*) ovat Vieremän kunnan mielestä hyvin merkittäviä ja myös perusteltuja. Lukioden toimintakulttuurien muutos on suoraan sidoksissa yhteiskunnallisiin laajempiin muutostekijöihin.

Erityisen merkittävänä tavoitteena Vieremän kunta pitää uudistuksiin sisällytettyjä opiskelijalähtöisiä kirjauksia opinto-ohjauksen ja osittain siihen liittyvästä opiskelun tukemisesta. Lukio-opintojen kasvanut kuormittavuus on todettu monessa eri yhteydessä koulutusta heikentävänä tekijänä, johon on syytä paneutua monilla eri toimenpiteillä. Uudistuksiin kirjatut näkökulmat opiskelijalähtöisyydestä, oppimisen henkilökohtaisesta merkityksellisyydestä ja jatko-opintojen korostamisesta koko lukio-opintojen aikana ovat erittäin perusteltuja.

Esityksen tavoitteena on ollut selkeyttää myös suomalaisen lukiokoulutuksen ohjausjärjestelmää ja lisätä koulutuksen järjestäjien päätösvaltaa opetuksen toteuttamisessa. Tämä tavoite on kannatettava esiteltyjen perusteluiden mukaisena. Vieremän kunta haluaa kuitenkin todeta, että lukiouudistuksen esitetyt toimenpiteet ovat osittain ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa.

UUDISTUKSESSA ESITETYT TOIMINTAVAIHTOEHDOT JA EHDOTUKSET

Nykyinen lukiokoulutus perustuu kurssimuotoiseen opiskelujärjestelmään. Esitetyissä uudistuksissa on tuotu esiin uutena mittaamisjärjestelmänä opintopiste-käsitettä, joka helpottaisi lukio- ja yliopistokoulutuksen lähentämistä. Samalla nykyisen kurssikäsitteen tilalle tulisi käsite opintojakso. Vieremän kunnan mielestä kyseiset ehdotukset ovat perusteltuja. Lukiokoulutuksen yleissivistävyyttä turvaisi myös esityksiin kirjattu ajatus pakollisten opintojen suhteellisen määrän säilyttämisenä. Vieremän kunnan mielestä suomalaisen lukiokoulutuksen on edelleen oltava yleissivistävää toisen asteen koulutusta, joka antaa opiskelijalle parhaat mahdolliset valmiudet aloittaa jatko-opinnot.

Esityksessä tuodaan esiin myös näkemys opiskelijoiden opintojen tukemisesta erityisen tuen ja myös opinto-ohjauksen ratkaisulla. Vieremän kunta tukee näkemystä, jonka mukaan moderniin lukio-opiskeluun liittyy vahva ja laaja opintojen seuranta ja myös tarvittava tuki sekä opintojen aikana että sen eritystilanteissa. Toteuttamisajatus sisällöllisistä ja opiskelijälähtöisistä ratkaisuista eri lukioissa on myös perusteltu. Sama koskee ns. jälkiohjauksen periaatetta. Esityksen vaikutukset opinto-ohjauksen resursointiin ja lukioden talouteen eivät kuitenkaan voi jäädä pelkästään koulutuksen järjestäjän vastuulle vaan vaativat myös valtakunnallista tukea.

Vieremän kunta pitää uudistuksessa olevaa esitystä lukioden yhteistyövelvoitteesta perusteltuna, mutta esittää myös huolensa sen toteuttamisen mahdollisuuksista. Lukio-opintojen lähentäminen korkeakoulujen kanssa ei ole samalla tavalla toteuttavissa alueellisesti eri osissa Suomea. Useat lukiot tekevät nykyään monialaista yhteistyötä perusopetuksen ja ammatillisen koulutussektorin kanssa. Sen sijaan huomattavasti harvempi korkeakouluverkosto takaa todennäköisesti paremmat yhteistyöedellytykset korkeakoulukaupunkien ja juuri sen läheisyydessä toimivien lukioden toimintaan. Verkkopohjaiset oppimisympäristöt eivät saa jäädä ainoiksi ratkaisuiksi maantieteellisen etäisyyksien vuoksi.

Uudistuksen esityksissä tuodaan esiin näkökulma ylioppilaskokeiden uusimismahdollisuuksien lisäämisestä. Vieremän kunnan mielestä ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luopuminen ja koulutuksen järjestäjälle säädettävä velvollisuus järjestää kokeet myös ylioppilastutkinnon suorittaneelle henkilölle, joka uusii tutkintoon sisältyvän kokeen tai täydentää tutkintoaan, sekä henkilölle, joka suorittaa erillisen kokeen sekä aiheuttavat suuria lisäkustannuksia että vaativat myös selkeää taloudellista tukea. Vieremän kunnan näkemys on myös, että rajaton uusintaoikeus lisää kohtuuttomasti lukioden kirjoitusten järjestämiskäytänteitä ja niihin tehtävää resursointia.